

Naturkatalog

Indledning

Dette katalog er tænkt som inspirationskatalog til at styrke biodiversitet og naturoplevelser på arealer som småbiotoper i det åbne land, tomme grunde i byer, parker og anlæg og industriområder og tilsvarende steder, hvor der er lokal interesse og opbakning til det. Idekataloget er tænkt som et virkemiddelkatalog i kommunens planlægning for og realisering af det gode liv på Mors, til glæde for natur og mennesker.

Kataloget er opdelt i forskellige temaer, og det er for hvert virkemiddel beskrevet hvad der kan opnås med virkemidlet, og hvilke arealer det egner til.

Kataloget kan endvidere med fordel anvendes til at inspirere private lodsejere, virksomheder og institutioner til at arbejde kreativt med at komme tættere på naturen, og få naturen tættere på.

Rede- og opholdskasser

Rede- og opholdskasser som erstatninger for hule træer.

Redekasser er en kunstig erstatning for de naturlige ynglesteder som normalt vil være hule træer eller huler opstået i skrænter og brinker.. Selvom Danmark i dag er mere dækket af skov end vi har været de sidste par hundrede år, er andelen af gammel naturskov meget lille. Og det er netop i skove med gamle, hule løvtræer at de naturlige levesteder findes for de fleste hulrugende fugle.

Ved opsætning af rede- og opholdskasser bør det undersøges, hvilke dyr der er i området og hvilke forhold de kræver ,så der kan laves vurdering om det er realistisk at rede- og opholdskasser bliver til nytte for dyrene.

Pindsvinekasser

Fordele ved at lave bo til pindsvin

- Der er mangel på steder hvor pindsvinet kan gå i hi, hvilket pindsvinekasser kan hjælpe på.
- Giver anledning til formidling om pindsvinene
- Støtter pindsvinepopulationen
- Billigt at lave
- Pindsvinene kan nedsætte bestanden af dræbersnegle.

Pindsvinet, som er fredet i Danmark, går i hi i vinterhalvåret. For at passe godt på pindsvinene i kulden, er det en god ide at lave kasser til dem, hvor de kan gå i hi. Pindsvinekasserne giver læ og varme i de kolde vintermåneder. Kasserne kan med fordel placeres, hvor de ikke bliver forstyrret af mennesker eller hunde, da pindsvinene har brug for ro, mens de er i dvale.

Kun fantasien sætter grænser, når man udformer pindsvinekassen, det er dog vigtigt at boet er forholdsvis tæt, så det ikke regner ind til pindsvinet. Når kassen er lavet, kan den pyntes, fx gives nogle farverige mønstre, eller den kan tildækkes med blade og kviste for at få et mere naturligt udsende.

Det er favorabelt hvis pindsvinehjemmet ligger tæt på pindsvinets fødekilder, da pindsvinet primært leder efter mad, tæt på dens bo. Pindsvin lever af snegle, regnorme, biller og andet småkravl, men det kan også spise nedfalden frugt, frøer, krybdyr, fugleæg og ådsler. Pindsvinekassen kunne derfor fordelagtigt ligge tæt på frugttræer, sten- eller kvasbunker, som huser mange af pindsvinets fødeelementer—såsom biller og frugter.

Hvis grunden er tiltænkt til at fremme bestemte padder, krybdyr eller insekter, frarådes det at give plads til pindsvinet, da den kan hæmme disse arters bestandsudvikling. Ligeledes anbefales det ikke at lave kasser til hornugler på en grund tiltænkt til pindsvin, da hornugler præderer på pindsvin. En anden trussel for pindsvinet er trafikerede veje, mange pindsvin bliver hvert år kørt over af biler. Derfor tilrådes det at pindsvinekasserne bliver placeret langt væk fra trafikerede veje.

Kassen behøver ikke være større end en æblekasse, og skal have et indgangshul på ca. 10x10 cm. Et simpelt pindsvinebro kan bestå af et bræt stillet op ad en husmur og dækket med gene/blade el. lign.

Fordele grunden besidder:

Roligt område, hvor pindsvinet ikke bliver forstyrret af mennesker og hunde

Frugttræer, stendynger, kvasbunker

Grund ikke omringet af trafikerede veje

Området har ikke Hornugler

Etablering

Vedligeholdelse

Pris \$

Vejledning til udformning af pindsvinekasser kan ses i materialelisten side xxx

Fuglekasser

Fordele ved at lave fuglekasser

- Giver et sted hvor fuglene kan bygge rede og søge ly.
- Giver anledning til formidling om diverse fugle
- Støtter fugle populationerne
- Billigt at lave

Der er mangel på hule træer i Danmark, som fuglene kan bygge rede og søge ly i. Som en erstatning til dette kan man bygge fuglekasser. Kasserne kan med fordel sættes op hele året.

Udformningen af kasserne kan variere meget, som det også ses på billederne ovenfor. Vigtigt er det at huske på at forskellige fuglearter præfererer forskellige størrelse på indflyvningshullet, til fuglekassen. På side xx er der beskrevet hvordan fuglekasser kan laves, samt hvilke huller der tiltrækker hvilke fuglearter.

Hvis fuglekassen skal bruges til formidling, kan det overvejes om udformningen af fuglekasserne skal have et mere særpræget udtryk, idet dette kan skabe opmærksomhed og fokus på kasserne—hvilket giver god grobund for formidling.

Når kasserne placeres er der nogle punkter man burde tage op til overvejelse

- Flyvehullet bør normalt ikke vende mod vest af hensyn til vind og vejr. Derudover er der om sommeren ofte slagregn fra sydvest.
- Fuglekassen skal vende således at det er svært for rovdyr, at komme til den. Det er derfor ikke smart at lade kassen hvile på en gren, da det giver fodfæste til fx katte, ugle og skader.
- Det bør undgås at give kassen en sydvendt placering, da solen nemt kan varme redekassen op til temperature der er dødlige for fugleunger

Fordele grunden besidder:

Få katte i området

Frugttræer , stendynger, kvasbunker

Træer hvorpå kasserne kan sidde.

Etablering ● ○ ○ ○ ○

Vedligeholdelse ● ○ ○ ○ ○

Pris \$

* Alt efter hvilken fugleart der er fokus på, kan der være yderligere faktorer, man bør tage op til overvejelse.

Flagermuskasser

Fordele ved at lave flagermuskasser

- Giver et sted hvor flagermus kan opholde sig, når den ikke er på jagt.
- Giver anledning til formidling om flagermus
- Støtter Flagermuspopulationen
- Spiser bl.a. myg.
- Billigt at lave

I Danmark har vi 17 flagermusarter. På trods af de alle er fredede, er bestandene nedadgående. Det skyldes bl.a., at stadig flere af flagermusens naturlige levesteder - som gamle, henfaldne og hule træer - i dag fjernes og derfor forsvinder. En god erstatning for flagermusens naturlige levesteder kan være at sætte flagermuskasser op.

Indflyvningshullet befinder sig - i modsætning til redekasser til fugle - fornedet, da flagermus hænger med hovedet nedad, når de sover. Indflyvningshullet er smalt, da det forhindrer småfugle i at flytte ind. Bagbeklædningen har indfræsedede riller, hvilket sikrer, at flagermusen har noget at hage sig fast i, når den skal klatre op i kassen.

Især i sommerhalvåret, har flagermusen brug for flagermuskasser som erstatning for dens forsvundne, naturlige levesteder. I kassen vil den kunne opholde sig, når den - som det nataktive dyr, den er - ikke jager om natten.

Det skal helst være i et træ, men en husmur kan også gå an. Man bør undgå at placere kassen imod syd eller i direkte sol, da flagermusen ellers vil blive overophedet under dens ophold i kassen. Hvis man har plads til at sætte flere flagermuskasser op, vil det være en god idé, da flagermusen gerne vil flytte sig rundt mellem forskellige opholdssteder.

Fordele grunden besidder:

Roligt område, hvor flagermusene ikke bliver forstyrret af mennesker

Gamle træer, træer til opsætte kasser på.

Ikke kunstigt lys i nærheden af boet.

Etablering ○ ○ ○ ○ ○

Vedligeholdelse ● ○ ○ ○ ○

Pris \$

Egernkasser

Fordele ved at lave flagermuskasser

- Giver et sted hvor egernet kan bygge rede, sove og opbevare mad.
- Giver anledning til formidling om egern
- Støtter Egernpopulationen
- Billigt at lave

Fordele grunden besidder:

Gamle træer

Mange høje træer, hvor kasserne kan sættes på.

Frugt-, ege-, bøge-, og grantræer.

Går godt i spænd med nøddeskovprojekter side XX

Etablering ● ● ○ ○ ○

Vedligeholdelse ● ○ ○ ○ ○

Pris \$

Egernet er et dagaktive pattedyr. Egernet forekommer først og fremmest i skoven, men da det også trives ganske godt i parker og større, sammenhængende haver og i plantager med sommerhusbebyggelse, har mange mennesker lejlighed til at opleve egernet på nær hold.

Med en egernkasse får egernet sin egen rede at bo, sove og bruge som en spisekammer. Når egernet bygger selv, har egern reden som regel funktion som både soveværelse og spisekammer. Hvis der er fare på færden flytter egernet hurtigt til en anden rede. Det er derfor en god ide at ophænge to eller flere egernredeskasser indenfor synsafstand.

En egernkasse har flere ind og udgange. Det giver mulighed for hurtigere flugt hvis der kommer fjender, som fx. måren. Det er vigtigt at mindst en af egern redekassens åbninger er tilgængelig fra træets stamme. Hæng egern redekassen på en træstamme eller ved en forgrening så højt som muligt og mindst 3-4 meter over jorden.

Det er en god ide at opsætte flere egernhuse i haven. Et egern har altid flere reder, som det kan skifte imellem. I reglen er der en hovedrede, som egernet gennem nogle måneder benytter både om dagen og om natten. Derudover benytter egernet af og til andre nattereder samt et antal hvilereder. Det er ikke ualmindeligt, at et egern har op til 5 intakte reder på en gang

Hus til frøer og tudser

Fordele ved at lave hus til frøer og tudser

- Giver et sted hvor frøerne eller tudserne kan søge tilflugt og ligge i hi.
- Giver anledning til formidling om frøer og tudser.
- Støtter populationen af frøer og tudser
- Spiser dræbersnegle
- Billig at lave

Ved at lave et hus til frøer eller tudser giver man sikkerhed til arterne fra rovdyr, som f.eks. krager, hus-skader og pindsvin der spiser frøer. Hvis huset er lavet i frostsikker keramik, vil huset give beskyttelse til frøen eller tudsen fra det hårde vintervejr, og det vil også være muligt for dyrene at gå i hi inde i huset. På samme måde kan huset give skygge for solen, så frøerne og tudserne køler mere af. Det er fordel hvis der ikke er en bund i huset da frøen eller tudsen så har kontakt med den kølige jord, dette vil også hjælpe dyrene om sommeren med at holde kropstemperaturen nede.

Fordele grunden besidder:

Grunden skal besidde ferskvand.

Mange høje træer, hvor kasserne kan sættes på.

Går godt i spænd med ferskvandsprojekter side XX

Etablering ● ● ○ ○ ○

Vedligeholdelse ● ○ ○ ○ ○

Pris \$

Efter du har placeret dit lille beskyttende hus til frøer og tudser, er huset stort set vedligeholdelsesfrit. Man kan dog ligge noget halm eller græs over huset om vinteren, for at give det et ekstra beskyttende lag over huset, for at være sikker på at frost ikke kommer ind til frøerne eller tudserne.

Frøer og tudser er også kendt for at spise små dræbersnegle og snegle æg, så de kan også være en effektiv måde at slippe af med dem.

Hasselmuskasse

Fordele ved at lave kasse til Hasselmus

- Giver et sted hvor hasselmusen kan gemme sig og lave rede.
- Giver anledning til formidling om hasselmus
- Støtter den meget lille population der er af hasselmus

Hasselmus er meget sjælden og fredet i Danmark. Ved at lave en kasse til dem, har dyret et sted det kan gemme sig og lave rede. Pt er Hasselmusen dog ikke kendt fra Mors.

Hasselmuskassen kan med fordel placeres på en træstamme i ca. 1 - 1,5 m højde,. Kassen er designet således at hasselmusen kan bruge stammen for at kravle op og komme ind i huset via en speciel bagindgang, som er praktisk utilgængelig for rovdyr.

Hasselmus foretrukne levesteder er lyse løvskove, især domineret af eg og hassel, med en tæt undervegetation af brombær og andre buske med næringsrige frø og frugter, som sammen med bog udgør hasselmusens vigtigste fødeemner. I den frøfattige tid om foråret er bladknopper og insekter dog også en vigtig del af kosten.

Hasselmusen er en fremragende klatrer og lever det meste af sin tid oppe i træerne og kun sjældent kommer ned på jorden.

Hasselmusen hører ikke til de mest formeringsdygtige gnavere; drægtighedstiden er 22-24 dage, og den får kun et til to kuld om året.

Om efteråret bygges en vinterrede i en hulhed i jorden, ofte mellem træødder, og her ligger hasselmusen i dvale fra oktober til april-maj.

BEMÆRK HASSELMUSEN ER IKKE REGISTRERET PÅ MORS ENDNU ! DERFOR GIVER DET KUN MENING AT LAVE DETTE PROJEKT HVIS ARTEN SPOTTETS PÅ MORS.

Fordele grunden besidder:

Lys løvskov.

Mange ege, bøge og hasseltræer.

Tæt undervegetation af brombær og buske med frø og frugter.

Går godt i spænd med skov- og nøddeskovprojekter side XX

Etablering

Vedligeholdelse

Pris \$

Sommerfuglekasser

Fordele ved at lave kasser til Sommerfugle

- Giver et sted hvor sommerfuglene kan søge læ i dårligt vejr, samt overvintre.
- Giver anledning til formidling om sommerfugle.
- Støtter populationen af sommerfugle
- Bestøver planter.
- Billig at lave

De danske sommerfuglearter er i stærk tilbagegang og inden for blot 50 år har vi mistet 12 sommerfuglearter i Danmark. En måde at skabe mere opmærksomhed på sommerfuglene på, kan være ved at lave sommerfuglekasser. Kasserne kan sommerfuglene bruge til at søge læ og overvintre i. Kasserne hjælper ikke nødvendigvis, så mange sommerfugle, men de giver god anledning til formidling.

Kassen kan i størrelse bygges som en mejsekasse – blot med aflange sprækker, hvor sommerfuglen kan søge ind.

Projektet kan med fordel bruges i forbindelse med andre projekter, der fremmer insektlivet, såsom blomsterenge, kvasbunker og insekthoteller.

Fordele grunden besidder:

Læ

Sydvendte skråninger

Mange blomster med nektar.

Går godt i spænd med blomsterengsprojekter og insekthoteller
side XX

Etablering

Vedligeholdelse

Pris \$

Insekthoteller

Fordele ved at lave kasser til Sommerfugle

- Giver et sted hvor insekterne kan søge læ i dårligt vejr, samt overvintrere, forpuppe sig og lægge æg
- Giver anledning til formidling om insekter
- Støtter populationen af insekter
- Fødegrundlag for mange dyr
- Bestøver planter.

Mange insekter, der ikke lever i kolonier har brug for et hjem, der kan give dem beskyttelse fra vejret og rovdyr. Da der er mangel på gamle hule træer og dødt ved, kan det være svært for insekterne at finde et sted at slå sig ned. Man kan dog hjælpe insekterne på vej ved at lave et insekthotel, som der giver dem gode muligheder for at søge ly, forpuppe sig, lægge æg og gå i hi.

Insekthotellerne kan laves af et utal af materialer og det er en god ide at mikse materialerne, da det giver mulighed for at flere forskellige arter kan leve i hotellet. Hotellet bør placeres, så det bliver ramt af mest mulig sollys om dagen, og så det er let for insekterne at kunne se fronten af hotellet. En placering nær vand, masser af nektarplanter, træer og buske, vil også gøre det lettere for insekterne at slå sig ned i hotellet, da de således er tæt på deres fødeelementer.

Det er vigtigt at have fokus på insekterne, da de er i stærk tilbagegang. Insekterne er en vigtig del af de fleste økosystemer. De danner bl.a. fødegrundlag for mange dyr, såsom fugle, derudover er Insekterne og med til sprede pollen som fremmer produktionen af bl.a. blomster, frugt, og grønsager.

Ved at give insekthotellet en sjov form eller farve, kan man øge opmærksomheden på projektet, hvilket giver en god anledning til formidling af projektet.

Fordele grunden besidder:

Læ

Sollys

Forskelligartet grund

Går godt i spænd med blomsterengsprojekter og sommerfuglekasser, kvashegn stendynger, stendiger, kvasdynger m.m. side XX

Etablering

Vedligeholdelse

Naturligt habitat

Stendynger

Fordele ved at lave Stendynger

- Giver anledning til formidling om krybdyr og insekter.
- Giver levested for mange forskellige arter
- Giver inspiration til haveejere
- Billig at lave
- Lav vedligeholdelse

En nem måde at skabe helt unikke levesteder på, er ved at lave en stendynge. Stenene skaber masser af små hulrum, og når stenene opvarmes af solen, vil der også være store temperaturforskelle. En stendynge kan altså indeholde levesteder til flere forskellige arter med vidt forskellige præferencer .

Store sten er især vigtige, da de ligger godt fast og ikke så nemt vokser til.

Stendyngen skal helst ligge både lysåbent og i læ., så bliver stenene bedst opvarmet af solen. Man skal være opmærksom på, at den ikke gror til i græsser og urter, da den så hurtigt mister sin værdi. At den dækkes af mos og lav er til gengæld kun positivt, da mosser og laver er fantastiske levesteder for insekter.

Laver er meget langsomt voksende og vokser kun på åbne overflader som f.eks. sten. Laverne har derfor svært ved at finde levesteder i et meget tilvokset og næringspræget landskab, hvor store kampesten ofte forsvinder mellem græsser og høje urter. Jo ældre stendyngen bliver, jo højere biologisk værdi har den. Derfor er gamle stendynger fredede, da biodiversiteten kan tage årtier at genopbygge.

Fordele grunden besidder:

Læ

Lys

Ikke for tilgroet

Går godt i spænd med kvasbunker, kvashegn, stendiger og insekthoteller side XX

Etablering

Vedligeholdelse

Pris

© Ole Fogh Nielsen

Vandhuller

Fordele ved at lave vandhuller

- Giver anledning til formidling om livet i og omkring vandhullet.
- Spiller en vigtig rolle i økosystemet.
- Giver levested for mange forskellige amfibier, fugle, insekter og planter m.m.
- Giver inspiration til haveejere
- Booster til biodiversiteten

Fordele grunden besidder:

Lys

Ikke for næringsrigt jord

Ikke tilgroet

Andre nærliggende søer ,vandhuller, stendiger, levende hegn

En grund med et afdrænet vandhul,

Går godt i spænd med kvasbunker, kvashegn, stendiger, stendynger og insekthoteller side XX

Etablering

Vedligeholdelse

Pris \$\$\$

Med de sidste 60-70 års industrialisering af landbruget er tusindvis af vandhuller forsvundet. Samtidigt med at markerne er gødgede og sprøjtede, kan dyr og planter der afhængig af ferskvand have svært ved at finde et godt levested.

For at hjælpe dyre- og plantelivet på vej, kan man derfor lave et eller flere vandhuller. Det er fordel hvis vandhullet nogle steder bliver mere end 80 cm. Dybt, da det sikrer at vandhullet ikke fryser i bunden, hvor mange insekter og tudser overvintre. Nogle planter kan godt lide lavt vand, så man kan med fordel lave forskellige vanddybder i vandhullet. Hvis man ønsker det, kan der lægges sten rundt om vandhullet. Sten er gode for insekterne at gemme sig under, fuglene kan sidde på dem og vaske sig eller drikke af vandet. Samtidigt gør stene det lettere for mus eller pindsvin at komme op af vandet, hvis de er faldet i vandhullet.

Der bør ikke sættes fisk ud i vandhullet, da de spiser insekterne og tilføjer næring til vandet, hvilket gør at hullet let kan blive dækket af andemad. På samme måde bør ænder holdes væk, da de har samme effekt.

En billig måde at lave et vandhul på er ved at lede overfladevand til området, fx at lave en samling af tagvand. Det kan også være retablering af et tidligere vandhul, der er blevet drænet bort.

Det er en fordel, hvis vandhullet ligger tæt ved andre vandhuller, stendiger og levende hegn. Så spredes planter og dyr hurtigere til det nye vandhul. Samtidigt kan insekter, padder og krybdyr overvintre i digerne.

A5dan%20f%C3%A5r%20du%20et%20godt%20vandhul.pdf

Blomsterenge

Fordele ved at lave blomsterenge

- Giver levested for mange insekter.
- Giver anledning til formidling om insekter
- Støtter populationen af sommerfugle, bier og andre insekter
- Lav vedligeholdelse

Fordele grunden besidder:

Læ

Næringsfattig jord

Luftig jord

Skovlysning/åbning

Går godt i spænd insekthoteller side XX

Etablering

Vedligeholdelse

Pris \$\$

Blomsterenge giver levested for en helt række af dyr og planter, samtidigt med at de er flotte at se på. Blomsterenge giver masser af nektar til pollensøgende insekter og de støtter således både sommerfugle og bier, som er i stærk tilbagegang.

Der er flere måder hvorpå man kan danne en blomstereng, blomsterengen kan også udfylde flere funktioner. Man kan lave blomsterenge kun bestående af spiselige blomster, man kan også have farvetemaer, såsom en gul, rød og blå eng. Set fra en biodiversitets synspunkt, vil det altid være bedst at blandingen består af danske hjemmehørende arter. Det vil også være godt hvis insekternes værtsplanter er i blandingen. Morsø Kommune har i samarbejde med Veg Tech lavet en frøblanding, indeholdende alle de truede sommerfugle spottet på Mors værtsplanter.

Der er forskellige måder hvorpå man kan lave sin blomstereng, man eksempelvis lave den ved at så frø, udsætte urteplugplanter eller plantemåtter, man kan også kombinere metoderne. Hvis Blomsterblandingen skal stå i mange år, er det vigtigt at have flerårige planter i blandingen. Etårige-planter er dog også gode, da de sørger for at dominere udsånings området det første år, så ukrudt ikke overtager pladsen. Blomsterengen skal helst dannes om foråret eller efteråret. Engen skal slås en gang om hvert efterår. Gerne i en varieret højde, så der levested til flere forskellige dyr.

Søer

Fordele ved at lave søer

- Giver anledning til formidling om livet i og omkring søen.
- Spiller en vigtig rolle i økosystemet.
- Giver levested for mange forskellige amfibier, fugle, insekter og planter m.m.
- Giver inspiration til haveejere
- Booster til biodiversiteten

Fordele grunden besidder:

Lys

Ikke for næringsrigt jord

Ikke tilgroet

Andre nærliggende søer ,vandhuller, stendiger, levende hegn

En grund med et afdrænet vandhul,

Går godt i spænd med kvasbunker, kvashegn, stendiger, stendynger og insekthoteller side XX

Etablering

Vedligeholdelse

Pris \$\$

Etableringen af en sø bør tilpasses det omgivende landskab, hvilket giver det smukkeste og mest langtidsholdbare resultat. Vandhullet bør derfor graves i fugtige lavninger, i marker, i tilgroede tørvegrave og på lavtliggende arealer.

Simple hovedregler:

- Find et egnet sted – helst hvor der tidligere har været vand
- Lav en forundersøgelse, grav evt. et prøvehul
- Lav en plan for søen ud fra det dyre- og planteliv, som ønskes tilgodeset
- Vandhulsdybde og øvrig udformning
- Skal der laves en beplantning efterfølgende?
- Evt. plejeplan

Vandhuller/søer kan anlægges ved gravning, stopning af dræn/afvanding eller ved en kombination heraf. Hvor der tidligere har været vådområder, vil stop for afvanding i de fleste tilfælde genskabe de oprindelige vandforhold. I en del tilfælde vil jordarbejde dog også være nødvendigt.

Vådområder etableres normalt bedst og billigst i sensommeren. På dette tidspunkt er grundvandsstanden normalt på laveste niveau

Nøddeskov

Fordele ved at lave en nøddeskov

- Et sted hvor folk indsamle nødder.
- Giver levested for mange dyr.
- Giver anledning til formidling om skoven
- Giver rig mulighed for at lære de forskellige træer og buske at kende
- Givet et sted hvor folk kan mødes
- Lav vedligeholdelse

Tanken bag denne ide, er at plante en skov kun bestående af træer der afgiver spiselige nødder. Det kunne eksempelvis være hassel, spise kastanje og valnødder, som blev plantet. Der kan læses mere dyrkning af nødder i denne folder: <http://web.agrsci.dk/djfpublikation/djfpdf/gvha166.pdf>

Skoven kan også laves i samarbejde med frugthaver, eller buske med bær, således at skoven bliver et stort spisekammer.

Se inspirationen til spiselige bær, nødder og frugter i dette link: [http://www.hededanmarksplanteskole.dk/media/FrugtTilAlt\(1\).pdf](http://www.hededanmarksplanteskole.dk/media/FrugtTilAlt(1).pdf)

Fordele grunden besidder:

Nøddetræer

Jordbunds- og lysforhold der er fordelagtigt for de træer der skal plantes.

Går godt i spænd insekthoteller side XX

Etablering ○ ○ ○ ○ ○

Vedligeholdelse ● ○ ○ ○ ○

Pris \$\$\$

Vejledning til udformning af nøddeskov kan ses i materialelisten side xxx

Urørt skov

Fordele

- Giver levested for mange forskellige arter
- Giver anledning til formidling om dyrene og planterne der lever i skoven
- Forhøjer biodiversiteten
- Lav vedligeholdelse

Urørt skov er vildtvoksende skov, der primært passer sig selv. De urørte skove byder på nogle helt særlige oplevelser, og giver os et særligt indblik i naturen, fordi træerne i modsætning til i andre skove får lov til at blive meget gamle og dø uden vores indblanding. Det gør dem til ekstra gode levesteder for skovens dyr og planter.

I den urørte skov vil der vil være meget gamle, ofte mosbegrøede træer. Ofte vil store grene eller måske halvdelen af kronen være revet af nogle af de store træer i en storm. I de forrevne træer finder flagermusen måske en sprække, som den kan opholde sig i om dagen. Insekter og svampe bruger træets skader til at finde vej ind til træets indre.

Den danske natur er kulturpåvirket, og al skov i Danmark er påvirket af menneskets aktiviteter. Når vi i Danmark taler om urørt skov, taler vi reelt om skove, hvor tidligere tiders skovdrift er ophørt.

Man skal være tålmodig, når man lægger skov urørt. Der kan gå flere årtier fra, at skovdriften ophører, til skoven får kendetegn som den gamle urørte skov med mange gamle træer og døde stammer.

Fordele grunden besidder:

Læ

Næringsfattig jord

Luftig jord

Skovlysning/åbning

Går godt i spænd insekthoteller
side XX

Etablering ○ ○ ○ ○ ○

Vedligeholdelse ● ○ ○ ○ ○

Pris   \$\$

Gamle træer

Fordele ved at lade gamle træer stå

- Giver levemulighed for rigtig mange typer af liv.
- Giver anledning til formidling om træets alders rolle i økosystemet, men også om de insekter, svampe mosser osv. Der gror på træet.
- Lav til ingen vedligeholdelse
- Karakteristiske landskabelementer

Budskabet med dette projekt, er at bevare de gamle træer på de tomme grunde.

Træer kan blive gamle, nogle arter endog meget gamle. Alle værdsætter et gammelt fuldkronet træ, både i sommerhalvåret og om vinteren, når grenenes form tegner sig tydeligt mod himlen. Gamle træer er særligt rige på biodiversitet.

Gamle træer er levested for rigtig mange dyr, planter og svampe. Især mange insekter og svampe lever i gamle træer, mens mange arter af lav og mosser lever på stammerne og grenene. Jo ældre træer, desto flere arter.

Fordele grunden besidder:

Gamle træer

Læ

Ingen færdsel tæt på træet.

Går godt i spænd med urørt skov

Etablering ○ ○ ○ ○ ○

Vedligeholdelse ● ○ ○ ○ ○

Pris \$

Danmark har forpligtet sig til at opfylde FN's mål for biodiversitet senest i 2020. Undersøgelser har vist, at skove og gamle træer har den største biodiversitet. Skal den sikres og forbedres, er det afgørende, at flere gamle træer får lov til at stå, til de dør. Især gamle svækkede træer er værdifulde, fordi det giver grobund for en række specialiserede insekter og svampe.

Desværre kan gamle træer være farlige. De kan vælte, og der kan falde store grene af. Derfor bør det mest af alt være træer, som ikke står til fare for mennesker der bør bevares.

Naturvildtstribe

Fordele

- Giver levested for mange insekter.
- Giver anledning til formidling om insekter
- Støtter populationen af sommerfugle, bier og andre insekter
- Bestøver planter.
- Lav vedligeholdelse

Vildtstriber kan indpasses de fleste steder, og skaber levesteder for insektfauna, smådyr, fugle og pattedyr. De består af elementer som urtestribe, insektvold, buffezoner, barjordsstriber o.lign. Vildstriben opbryder store ensartede flader, og kan derfor også være et karakteristisk landskabsэлемент.

Vildstriben er ofte en midlertid biotop, der omlægges med få års intervaller, for at undgå rod-ukrudt. Der kan mellem de enkelte år veksles mellem de forskellige typer af vildtstriber.

Fordele grunden besidder:

Læ

Næringsfattigjord

Luftig jord

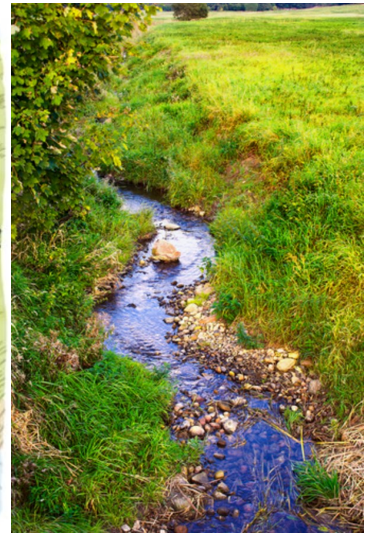
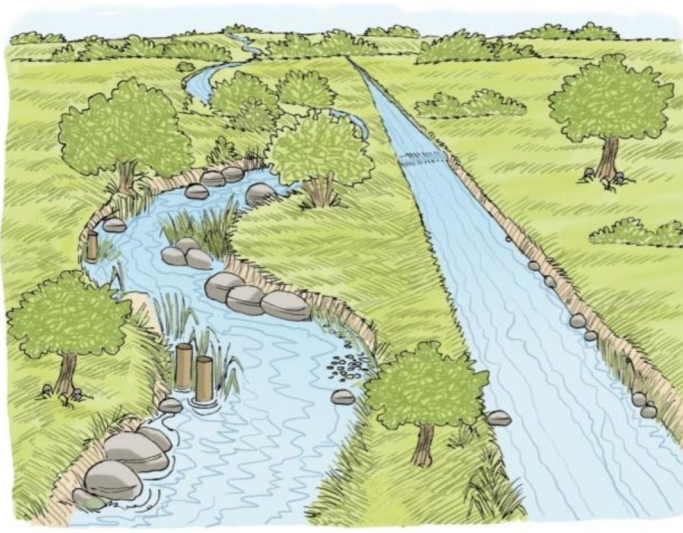
Skovlysning/åbning

Går godt i spænd insekthoteller

Etablering

Vedligeholdelse

Pris \$\$

Genskabelse af naturlig hydraulik

Fordele

- Giver levested for mange insekter.
- Giver anledning til formidling om insekter
- Støtter populationen af sommerfugle, bier og andre insekter
- Bestøver planter.
- Lav vedligeholdelse

Tanken bag denne ide er at genskabe den naturlige hydraulik, der ville være på grunden uden menneskelig påvirkning. Dette kunne være ved at stoppe dræningen af området eller fjerne rørlagte vandløb.

Man skal dog være meget opmærksom på, at projektet ikke kommer til at give afledningsmæssige problemer for omkringliggende arealer.

Fordele grunden besidder:

Læ

Næringsfattig jord

Luftig jord

Skovlysning/åbning

Går godt i spænd insekthoteller

Etablering ● ● ● ○ ○

Vedligeholdelse ● ● ○ ○ ○

Pris   \$\$

Vejledning til udformning af blomsterenge kan ses i materialelisten side xxx

Menneskeskabt habitat

Kvashegn

Fordele ved at lave kvashegn

- Giver levested for mange smådyr
- Giver læ
- Giver anledning til formidling om genbrug og naturen
- Billigt at lave
- Giver inspiration til havejere

Et kvashegn er et hegn lavet af træ. Hegnet består af grene og blade der ligger vandret og som bliver holdt på plads af to rækker af stolper evt. med trådhegn eller fasttømret grene imellem. Med tiden vil kvaset blive nedbrudt, og nye grene og afklip må fyldes på. På et år synker et hegn ca. 30 centimeter.

Kvashegnet giver levested for alverdens smådyr, såsom insekter, mus og pindsvin. Med flere insekter, vil fuglene også nyde godt af et kvashegn, da insekter er med de fleste fugles kost. Derudover kan fuglene også bygge rede i kvashegnet, eller bruge kvaset som materiale til andre nærliggende reder.

Hegnet giver god anledningen til formidling om at genbruge materialer, samtidigt vil det også være muligt at fortælle om de dyr, der har gavn af kvashegnet. Hegnet er billigt, da det kun indebærer indkøb af pæle, og man til gengæld sparer udgiften ved at køre grene væk.

Fordele grunden besidder:

Træer eller grene, der skal fældes eller beskæres.

Går godt i spænd insekthoteller, vandhuller, stendynger

Etablering

Vedligeholdelse

Pris \$\$

Stendiger

Fordele ved at lave Stendiger

- Giver levested for mange smådyr
- Giver læ
- Virker som spredningskorridor
- Virker som skel
- Giver anledning til formidling om stendigers historiske betydning, og dyrelivet tilknyttet digerne
- Billigt at lave

Fordele grunden besidder:

Grund med mange marksten

Tæt på overdrev, vandhul eller skov

Lys

Går godt i spænd insekthoteller, vandhuller, stendynger side XX

Etablering

Vedligeholdelse

Pris \$\$

Et stendige har mange af de samme funktioner som en stendynge, det er dog muligt med stendiget at lave en tydelig afgrænsning af et skel. Stendiget har et mere menneskeskabt udtryk i forhold til stendynge.

Et stendige kan virke både som redeplads, skjul, fougageringsområde, overvintringssted, sang- og rekognosceringspost, ledelinje og spredningskorridor.

Hvis stendiget placeres i sollys, er det muligt for mange insekter, og krybdyr at leve i og ved stendiget. Samtidigt vil andre små pattedyr såsom mus og pindsvin også have nytte af stendiget. Ligger stendiger tæt på et vandhul, er det favorable for padder, mens mange fugle drager nytte af et mere kratbevokset dige.

Det er muligt at plante oven på et ny anlagt stendige, fx vilde blomster. Det grønne giver ekstra liv til stendiget og dyrene har nye steder at søge føde og gemme sig.

Plant et træ

Fordele ved at lade folk plante et træ

- Giver levested for mange dyr
- Giver læ
- Virker som spredningskorridor
- Giver anledning til formidling om en hel række af naturemner til børn
- Følelse af fællesskab

Ideen med dette projekt, er at foreninger, skolerne e.l. får lov til at plante træer på en tom byggegrund. Hvert barn får lov til at plante sit eget træ. Dette er for at barnet skal føle en tilknytning til træet og stedet. Men barnet kommer også til se, at det i samarbejde med andre børn, kan skabe en hel skov!

AT plante et træ giver også god baggrund for at fortælle om klimaet, og de dyr der lever i de forskellige træer og biodiversitet.

For at gøre bunden klar til at plante træer, kan man med fordel året forinden, så en etårig blomstereng på lokaliteten. Dette giver en flot eng hvor man kan plukke blomster, indtil træerne er etableret.

Der bør plantes hjemmehørende danske arter.

Fordele grunden besidder:

Stor grund

Har allerede gamle træer

Tæt på institutioner

Går godt i spænd insekthoteller, blomstereng projekter.

Etablering

Vedligeholdelse

Pris \$\$

Frugthave

Fordele ved at lade folk plante et træ

- Giver føde og levested til mange dyr
- Danner et mødested for lokalbefolkningen
- Det er god motion at være på æblerov
- Godt alternativ til slik og is

Ved at etablere en frugthave, får man et fælles mødested om sommeren, hvor havens frugter kan plukkes. Der kan plantes flere forskellige arter, så de besøgende kan smage flere forskellige frugter. Det er en god måde at motivere folk til at gøre noget aktivt, og det kan være et godt alternativ, til at gå ned at få en is. Det kan også være at udsigten til et lækker stykke frugt, kan få folk til at gå lidt længere på gåturen. Frugthaven kan også styrke fællesskabet i området, da det kan være et sted, man møder folk, som også er på besøg i haven, eller det kan give fællesskaber om fx mostning, syltning o.lign.

Frugter træerne er ikke kun en glæde for mennesker. Spildfrugter fra bl.a. blomster kommer f.eks. sommerfugle og andre insekter til gode, og nedfaldsæblerne hjælper fugle og dyr gennem vinteren. Træerne kan også være hjemsted for insekter eller fugle.

Frugtræerne skal plejes med gødskning, beskæring og vanding.

Fordele grunden besidder:

Have med allerede eksisterende frugtræer

Lys

Går godt i spænd insekthoteller, blomstereng projekter. side XX

Etablering

Vedligeholdelse

Pris \$\$

Kvasdynger

Fordele ved kvasdynger

- Giver levested for mange smådyr
- Giver anledning til formidling om insekter og kompost.
- Billigt at lave
- Giver inspiration til havejere

Kvasdynger er bunker med grene, stammer, blade og rødder fra vedplanter. Kvasdyngerne giver gode levesteder for insekter, mus, pindsvin, fugle og andre smådyr. Det har et mere rodet udseende, men også mere naturligt udtryk end kvashegnet. Grundet det rodet udseende, er det en god ide at lave formidlingskilte omkring kvasbunkerne, da det ellers let kan se ud som om at grunden er blevet efterladt til sig selv. Det kan også være at nogle tager det som en invitation til at komme af med sit affald på grunden, da "rod" akkumulere mere rod. Derfor er det yderst vigtigt med den rigtige formidling omkring bunkerne, man kan også vælge at lægge dem steder, der ikke er så synlig for offentligheden.

Fordele grunden besidder:

Have hvor der skal fjernes tilgroning

Ligger på landet

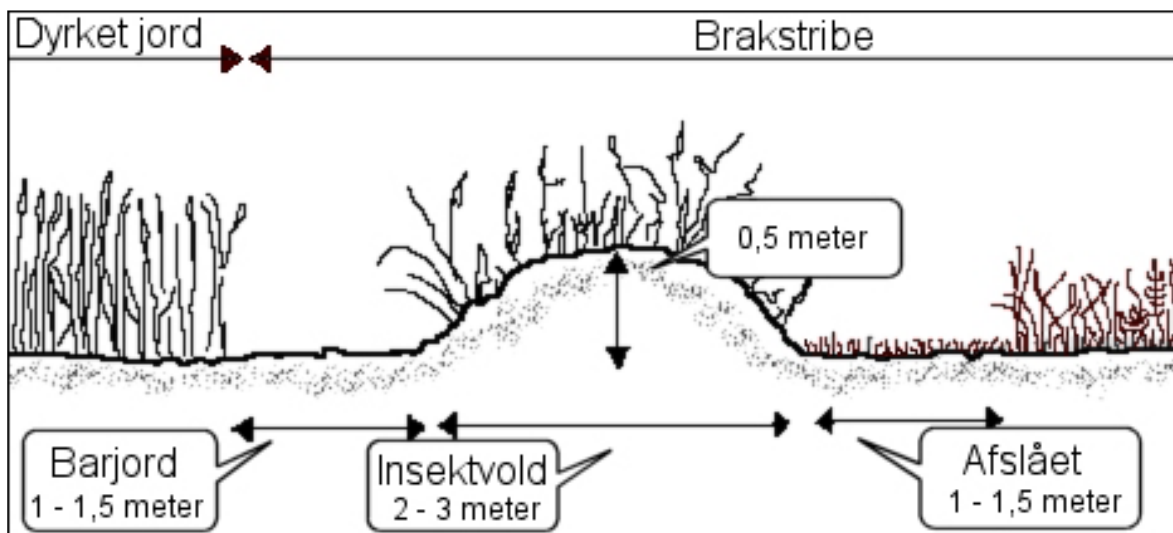
Læ

Går godt i spænd insekthoteller, vandhuller, stendynger

side XX

Etablering

Vedligeholdelse

Insektvold

Fordele ved Kvasdynger

- Giver levested for mange smådyr
- Giver nyttedyr til landmændene
- Giver en spredningsvej for dyr og planter over marken

En insektvold er en lille jordvold, som anlægges, så den bryder de store ensartede flader, markerne udgør.

Nyttedyrene opformerer og overvintrer uden for de dyrkede marker i hegn og lignende og spredes herfra ud i marken. Er markerne store, vil mange af de mest effektive nyttedyr, som f.eks. løbebiller og edderkopper ikke kunne nå ud midt i marken. Men med en insektvold i marken vil nyttedyrene kunne bevæge sig ud i hele marken for at æde de skadevoldende insekter.

Insektvolden vil være god for vildtet, da jordrugende fugle som fasaner og agerhøns foretrækker at lægge deres reder i græs- og urtevegetation på let skrående overflader. De mange insekter på insektvolden vil desuden udgøre fødegrundlaget for hønssefuglenes kyllinger, der udelukkende lever af animalsk føde de første uger.

En insektvold vil også fungere som spredningsvej mellem skel og hegn for agerlandets øvrige dyr

Fordelen ved at etablere en egentlig vold er, at toppen af volden afdrænes. Herved får man en mere tør biotop, som mange insekter vil foretrække - ikke mindst som overvintringssted. Volden skal tilsås med flerårige tuegræsser som Tuegræsser anvendes, da de skaber gode levesteder for mange nyttedyr. Der kan ud over tuegræsserne iså forskellige flerårige plantearter som f.eks. hvid okseøj, stor knopurt, alm. røllike, rødkløver og kællingetand. De flerårige blomstrende plantearter tiltrækker insekter, der lever af nektar, og hvis larver æder bladlus.

Særligt af hensyn til fuglene kan der med fordel laves en barjordsstribe op til insektvolden. Her kan de støvbade, og fugleunger kan få tørret fjerdragten efter regnskyll.

Erfaringer fra England viser, at nyttedyrene fra en insektvold kan holde 20 hektar mark fri for skadevoldende insekter. Med etableringen af en insektvold er det derfor ofte muligt at nedsætte forbruget af insekticider.

Fordele grunden besidder:

Markjord

Store marker i området

Ligger på landet

Går godt i spænd med bar jord projekter.

side XX

Etablering

Vedligeholdelse

Pris \$

Kuperet terræn

Fordele

- Giver flere habitattyper
- Forbedre biodiversiteten
- Giver anledning til motion
- Giver et nyt udtryk til området
- Giver inspiration til havejere

I lyset af de store udfordringer med livsstilssygdomme, blandt andet som følge af at vi bevæger os for lidt, er det oplagt at se på, hvordan landskabet i byen kan lægge op til mere fysisk aktivitet. F.eks. kan et mere kuperet og bakket terræn gøre det nemt og oplagt at bevæge sig lidt mere i hverdagen. For variationer i terrænet er en god måde at indbyde til spontan bevægelse i byen. Bakketoppe skal bestiges, bakkedale skal undersøges og slås koldbøtter ned ad. Løb og andre fysiske udfoldelser kan blive meget sjovere, når de indgår i byens bakkede landskab. For biodiversiteten har skabelsen af variationer i terræn den fordel, at det medfører en større diversitet i habitattyper, både vådt og tørt, lys og skygge osv. Denne forskel giver mulighed for, at flere forskellige former for dyre- og planteliv kan indfinde sig på relativt lidt plads i byen.

Fordele grunden besidder:

Kuperet terræn til at starte med

Jord der er let at grave i.

Område der bliver brugt af befolkningen

Går godt i spænd med motionsbaner.

Etablering ● ● ● ● ●

Vedligeholdelse ● ○ ○ ○ ○

Pris \$\$\$\$

Økonomiske overvejelser Bearbejdelse af jord og terræn kan være ganske omkostningskrævende. Derudover skal det sikres, at jordbearbejdningen passer ind i landskabet, både praktisk, biologisk og æstetisk, hvilket også vil give nogle omkostninger. Men begge disse omkostninger kan holdes nede ved at integrere bearbejdelsen i aktiviteter, der alligevel skal foregå på stederne.

Skab jordbalance I stedet for at køre overskudsjord fra byggeri væk til deponi kan det være en fordel at sigte efter jordbalance i den grad, det lader sig gøre. Overskudsjord kan med fordel bruges til at skabe terrænforskel i det omkringliggende landskab, hvilket skaber en varieret struktur, som giver plads til et mere forskelligartet plante- og dyreliv. Desuden er det oplagt at arbejde med terrænet, så det også kan håndtere regnvand og desuden være med til at motivere fysisk aktivitet og bevægelse i landskabet, som yderligere fremmer landskabets positive sundhedsmæssige af mennesker.

Barjordsstribe

Fordele ved Kvasdynger

- Barjordsstriber tilgodeser nøglearterne: Sanglærke, agerhøne og hare.
- Giver levested for mange smådyr
- Giver nyttedyr til landmændene
- Giver en spredningsvej for dyr og planter over marken

Fordele grunden besidder:

Markjord

Store marker i området

Ligger på landet

Går godt i spænd med Insektvoldsprojekter.

side XX

Etablering

Vedligeholdelse

Pris \$

En barjordsstribe er en opharvet eller fræsset stribe på 1-2 meters bredde, hvor fremvoksende vegetation forhindres ved mekanisk jordbehandling med jævne mellemrum. Formål Barjordsstriber giver et åbent areal, hvor sollyset kan opvarme jordbunden. Striben benyttes af agerhønenes kyllinger og andre fugle, der bruger pletterne som tørrepladser efter regnskyl. Barjordsstriber bruges også af fuglene til støvbad. Desuden finder fuglene insekter og nye spirer på striberne. Andre dyr bruger også striberne, f.eks. har harekillingerne brug for et sted, hvor de kan tørre deres pels efter regnskyl. Barjordsstriber fungerer samtidig som ledelinjer i det åbne land og sikrer en vis spredning af dyreliv, insekter, padder og krybdyr. Dyrkningsmæssigt er barjordsstriberne en gevinst, fordi afgrøden holdes adskilt fra levende hegn. Dermed reduceres indvandring af ukrudt.

Placering Barjordsstriber kan anlægges i den yderste del af marken på alle dyrkede arealer og betragtes som en del af marken sammen med hovedafgrøden. Barjordsstriber kan også anlægges i kombination med andre naturtiltag som f.eks. insektvolde og anlægges mellem afgrøde og insektvold, hvis denne ligger ved markskel eller i markkant.

Grøn plantevæg

Fordele ved en Grøn Plantevæg

- Giver levested for insekter
- Giver et flot visuelt udtryk
- Kan bruges til at give et indtryk af rum på grunden
- producerer ilt og absorberer støvpartikler

Grønne vægge er vægge, der består af planter, som vokser i plantekasser opad et lodret gitter. Det er et nyt væglag, som monteres direkte udenpå den oprindelige væg og omdanner en hel eller dele af en væg til et lodret bed i de grønne toner, du ønsker.

Grønne vægge kan både bruges inde og ude, de kan være integrerede dele af huset eller være fritstående og fungere som rumdelere. Mulighederne er mange, og selv ganske små partier med grønt på væggen kan give et hus et helt andet udtryk.

Fordele grunden besidder:

Mange forbigående

Grund der bliver brugt af offentligheden

Mulighed for at tilkoble væggen et vandingsystem.

Går godt i spænd med projekter, der skal vise en grøn omstilling

Etablering

Vedligeholdelse

Pris \$\$\$\$

Der er rig mulighed for at få skabt vægge med forskellige grønne toner og blomster, som giver væggen forskellige udtryk alt efter årstid.

Materialer og føde til dyrene

Egernfoderhus

Fordele

- Giver et sted hvor egernet kan bygge rede, sove og opbevare mad.
- Giver anledning til formidling om egern
- Støtter Egernpopulationen
- Billigt at lave

Egernet forekommer først og fremmest i skoven, men da det også trives ganske godt i parker og større, sammenhængende haver og i plantager med sommerhusbebyggelse, har mange mennesker lejlighed til at opleve egernet på nær hold.

Egern foderbræt er beregnet til forskellige slags nødder, som kan tiltrække egern.

Fordele grunden besidder:

Gamle træer

Mange høje træer, hvor kasserne kan sættes på.

Frugt-, ege-, bøge-, og grantræer.

Der er en bestand af egern i eller omkring grundne

Går godt i spænd med nøddeskovprojekter og egernkasser side XX

Etablering

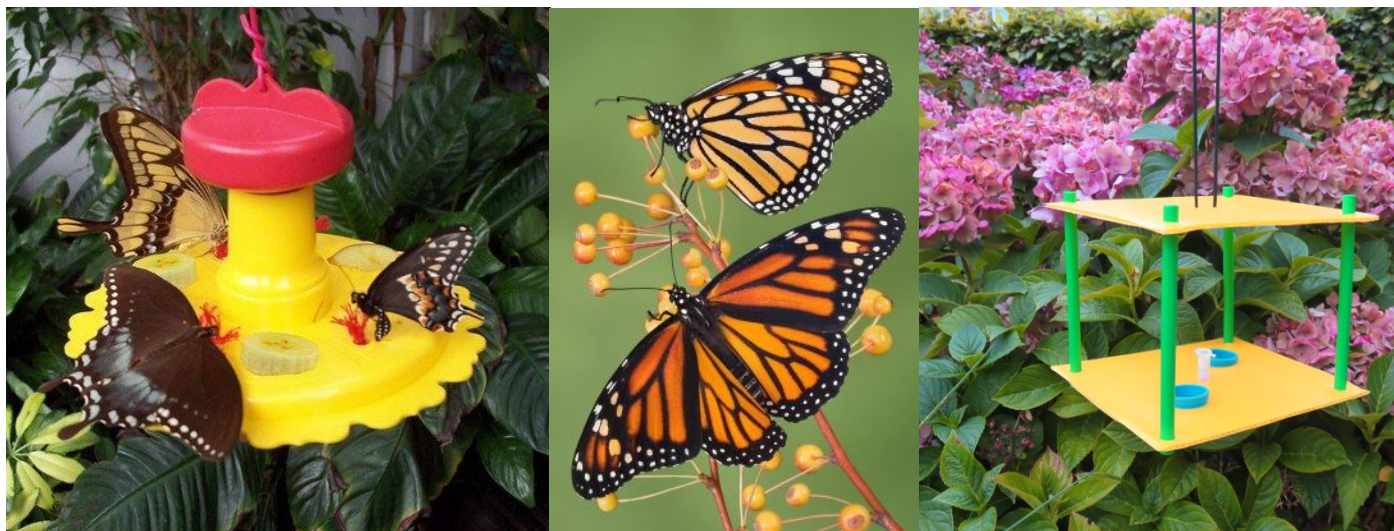
Vedligeholdelse

Pris \$\$

Foderhuset skal installeres der hvor egernet ofte bevæger sig, gerne på et hegn eller træstamme i 1 - 2 meter højde. Som foder i foderhuset kan bruges solsikker, pinjekerner, hasselnødder, valnødder, majs.

Projektet bør kun overvejes, hvis der er folk der oprigtigt er interesseret i at putte føde ud til egnet.

Stedet du hænger egernfoderbræt skal helst placeres et godt stykke væk fra steder hvor der fodres fugle, da egern ikke tåler alt i fuglefoderet. Der skal heller ikke være for meget støj på stedet, da det vil skræmme egerne væk. Der må også gerne være træer i nærheden.

Foderhus til sommerfugle

Fordele ved at lave et foderhus til Sommerfugle

- Giver et sted hvor sommerfuglene kan søge nektar.
- Giver anledning til formidling om sommerfugle.
- Støtter populationen af sommerfugle
- Billig at lave
- Inspiration til haveejere.

De danske sommerfuglearter er i stærk tilbagegang og inden for blot 50 år har vi mistet 12 sommerfuglearter i Danmark. En måde at skabe mere opmærksomhed på sommerfuglene på, kan være ved at lave et foderhus til sommerfuglene. I foderhuset kan der puttes frugt eller hældes nektar ned i de flydende beholdere. Husene hjælper ikke nødvendigvis, så mange sommerfugle, men de giver god anledning til formidling.

Projektet bør kun overvejes, hvis der er folk der oprigtigt er interesseret i at putte føde ud til sommerfuglene. Ellers kan foderbrættet bruges i forbindelse med formidling. I dette tilfælde, forventes det at formidleren, hjemmefra har taget flydende nektar eller frugt med.

Som frugt til skålene kan du f.eks. bruge stykker af æble, mango, blommer og lignende frugstykker.

Det er her anbefalet, at du hænger foderhuset tæt ved blomster eller træer, så sommerfuglene ikke har langt til planternes nektar.

Projektet kan med fordel bruges i forbindelse med andre projekter, der fremmer insektlivet, såsom blomsterenge, kvasbunker og insekthoteller.

Fordele grunden besidder:

Læ

Sydvendte skråninger

Mange blomster med nektar.

Går godt i spænd med blomsterengsprojekter og insekthoteller, sommerfuglehus side XX

Etablering

Vedligeholdelse

Pris \$\$

Foderbræt til fugle

Fordele

- Støtter fuglene om vinteren
- Giver anledning til formidling om havens fugle.
- Støtter populationen af små fugle
- Inspiration til haveejere.

Fordele grunden besidder:

Tætte buske og hække fuglene kan søge tilflugt i

Uforstyrret

Tætte trækroner

Bærbuske

I mange katte i området

Går godt i spænd med fuglekasser, redemateriale kugler side XX

Etablering

Vedligeholdelse

Pris \$\$

Hvis beboerne i området, har lyst til at passe godt på fuglene om vinteren, kan man sætte foderhuse op, som frit kan benyttes af befolkningen. Naturvejledere kan også tage foder med til fuglene, ved en udflugt med børn, for at lære børnene om de forskellige havefugle der er i Danmark. Man kan fodre fuglene hele året, men det er om vinteren at der er størst brug for det. Ved at placere foderbrættet tæt på tætte buske og hække, har de små fugle også et sted at søge tilflugt for rovfugle. De tætte buskadser eller trækroner kan også tjene som hvilested, udkigspost, og som føde- og redested om sommeren. Fuglene kan godt blive tørstige af at spise det tørrefoder, så det er en fordel hvis der er et vandhul, sø eller et fuglebad på grunden.

Fuglene fortrækker et sted at søge føde hvor der er ro og der ikke færdes for mange katte. Ved at have bærbuske i området, har fuglene også andre steder at spise, hvis der ikke er nogle der kommer med mad i et stykke tid.

Mennesker + Natur

Hundeskov

Fordele ved at lave en hundeskov

- Folk er aktive
- Folk har et sted at mødes
- Giver levested til mange af skovens dyr og planter
- Hjælper til at socialisere hunde. Socialiserede hunde er langt mindre involveret i dårlige hændelser med andre hunde og mennesker.

Fordele grunden besidder:

Stor grund, der er let at indhegne

Kan allerede havde en del træer på sig.

Skal ikke være for sumpet

Etablering

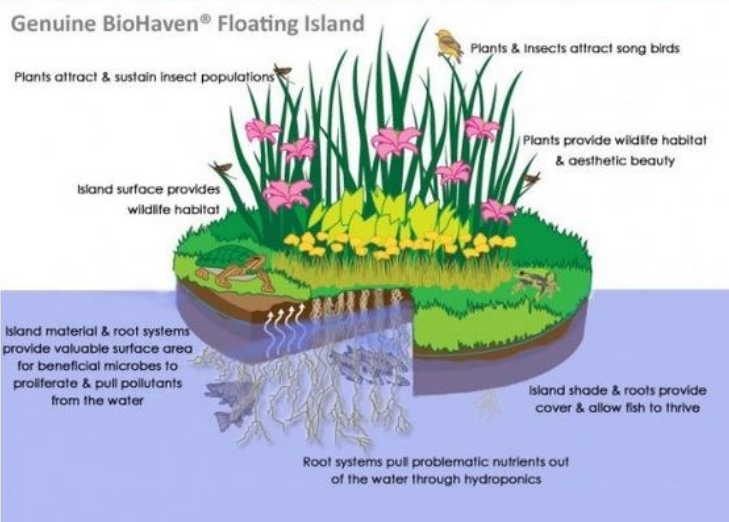
Vedligeholdelse

Pris \$

Det er videnskabsmæssigt bevist, at det at have en hund påvirker ejerens helbred. Det får hundeejere til at smide kiloene hurtigere, og medfører frisk luft og motion dagligt. Derudover er der det psykiske velvære ved at have hund. Ved flere psykiske lidelser viser det sig også, at samværet med hunden har gavnlig effekt. En hundeskov kan give et sted for folk at mødes, hvilke også give socialt velfærd.

Da det at have hund er en udviklingsproces for både hund og ejere, er det vigtigt at mødes med andre hunde og ejere og træne de sociale elementer – for at få en velfungerende hund, der lyster. Det er derudover vigtig for mange at de kan overholde loven og slippe hunden løs med god samvittighed. Borgere kan have en dårlig oplevelse med at møde en hund på deres gå-ture. Ved at stille en hundeskov til rådighed, kan man komme mange af de dårlige eksempler til livs, - og for eftertiden kun møde løse hunde i den dertil indrettede skov.

Man skal dog være opmærksom på at hundeskove er en stress faktor for mange af dyrene der lever i skoven, derfor bør skoven ikke placeres i på arealer, der har et rigt dyreliv.

Flydeøer der renser vandet

Fordele ved Flydeøer

- Til forbedring af vandkvaliteten i bassiner med rengvand, afløb og spildevand
- Reducerer risiko for algeopblomstring
- Modvirker erosion i udsatte vandmiljøer
- Forbedring af det landskabelige udtryk
- Naturligt levested for flere arter
- Fremmer biologisk mangfoldighed

Planter i søer er både smukke at se på og har en vigtig funktion, da de er medvirkende til at holde vandet klart. Planterne er med til at optage næring direkte fra vandet, hvilket mindsker algevækst. Flydeøer fremmer et levende miljø, der følger naturens/årets gang.

Naturlig vandrensning i anlagte vådområder.

Veg Techs flydende vegetation, BioHaven® passer til alle typer af fersk- og brakvandmiljøer. Den anvendes hvor det ikke er muligt eller hensigtsmæssigt at etablere vegetation langs bredden, eller hvor der ønskes flydeøer i det åbne vandspejl. Den anlægges ved at plante Veg Techs vandvegetation på et flydende underlag af en porøs 100% genbrugs PET-plast med god opdrift og holdbarhed. Planternes rodaktivitet og skyggeeffekt bidrager til en forbedret vandkvalitet. Flydemåtterne kan udgøre et flot og anderledes indslag i vandmiljøet. Flydeøens store vandkontakt (1 m² flydende vegetation BioHaven® modsvarer et overfladeareal på 180 m²) gør, at den har en positiv effekt på vandkvaliteten

- Læs mere på https://www.vegtech.dk/upload/files/PDF/Danske/DK_katalog_vann_2015.pdf

Tekst fra Veg Tech

Fordele grunden besidder:

Sø eller vandhul, eller mulighed for at lave dette.

Restaurering af vådområder og søer

Går godt i spænd vandhuls eller sø projekter.

Etablering

Vedligeholdelse